

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy lven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 forint fizetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetést és hirdetést díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra eszemendők.

A hirdetés díjszabályairól az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

Köszönetnyilvánítás!

Midőn az „Erdélyi Gazda” szerkesztésétől, 18 1/2 évi működés után visszalépek, kedves kötelességemnek tartom őszinte köszönetet mondani mindazoknak, kik ezen idő alatt a lapot, mint buzgó munkatársak, közreműködésükkal, vagy mint figyelmes olvasók, elnézésükkal támogatták és midőn ezennel búcsút veszek, örömmel látom az ügyet Bodor László t. barátom kezeibe letéve, kinek szakavatott vezetése az elődet csakhamar pótolni fogja.

Kolozsvárt, 1890. ápril hó 2-án.

Gamauf Vilmos.

Gamauf Vilmos kir. tanácsos, gazdasági egyesületi titkár lemondása, bizonyára fájdalmasan érinti mindazokat, a kik nyilvános működését figyelemmel kísérték.

Gamauf Vilmos 1871-ben kezdette meg titkári működését, az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél. Akkor vette át az „Erdélyi Gazda” szerkesztését is. Erős kézzel és az ügyhez méltó lelkesedéssel fogott a kiválóan fontos feladat teljesítéséhez.

Rövid idő alatt bebizonyította, hogy a Gazdasági Egyesület, hivatása magaslatán álló férfit ajándékozott meg bizalmával.

Nem érzem magamat hivatva arra, hogy elősoroljam mindazokat az érdemeket, melyeket Gamauf Vilmos, mint egyleti titkár s mint a mezőgazdasági szakirodalom buzgó, szakavatott munkása, a majdnem két évtizedig tartott, szakadatlan működése alatt szerzett. E lapok t. olvasó közönségének bőséges alkalmát volt arra, hogy megítélhesse a nyilvános pályán végzett munka mennyiségét és annak értékét.

A tizennyolcz és fél évig általa szerkesztett „Erdélyi Gazdá”-ban hetenkint (csak az utóbbi években kéthetenként) a tudás gazdag forrását nyitotta meg t. olvasói előtt. Ösmerték célját, irányát és ama jól választott eszközöket, melyekkel a gazdasági viszonyok javítására törekedett. Modern eszmékkal lépett a küzdőterre. Ott folyton és folyton nagyobb területet hódított, abban az arányban nyervén meg osztályrészét a jól kiérdemelt előismerésben is.

Erélylyel és tapintattal munkálkodott mindama reform-eszmék megtestesítésén, melyek a hazai s különösen az erdélyi részek gazdasági viszonyainak javítását célozták. Nemcsak megértette és átérezte az Erdélyi Gazdasági Egyesület kiválóan fontos hivatását, hanem, sokoldalulag fejlett ösmereténél fogva, minden kérdésben követhette is azt az irányt, melyet a Gazdasági Egyesület ügyének bölcs intézői előtte kijelöltek. Az erdélyi részek mezőgazdasági viszonyait érdeklő, egyik legfontosabb, megoldást váró reformkérdés: a birtokrendezés; továbbá a filloxera-ügy, borászat, a gazdasági kiállítás, gazdasági ipar, különösen szeszipar, a czukorrépatermelés sat. sat. felette fontos ügyeknek kiváló szószólója volt s több gazdasági kérdés illetékes eldöntésénél lön irányadó az ő véleménye.

De nemcsak a hazai s különösen az erdélyi részek mezőgazdaságának emelése érdekében működött tettel és szóval. Az 1872 évben Bécsben; 1878-ban Párisban tartott világkiállításá-

sokon, mint a mezőgazdasági, borászati sat. szak felügyelője, továbbá a budapesti országos kiállításokon, kiváló érdemeket szerzett, melyekért legfelsőbb helyen is méltó kitüntetésekbeu részesült. Nem is emlitem ezuttal a helyi kiállításokat, melyek sikere érdekében, mindannyiszor oly eredményesen fáradozott s nagy részben ez uton is befolyásolta, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyesület és az erdélyi gazdasági viszonyok, a külföld érdeklődését is magukra vonták.

Mint a mezőgazdasági szakirodalom munkása, Magyarország határain tul is ösmertté tette nevét; különböző külföldi szaklapokban megjelent magvas czikkei, nemkülönben önálló kisebb munkái által. Mint gazdasági író, oly figyelmet keltett, hogy a „Wiener Landwirtschaftliche Z.“, mely lapnak rendes munkatársa, 1882-ben kiadott életrajzában kiváló elősmerésre méltatta érdemeit.

Nem kell mondanom, hogy Gamauf Vilmos, az Erdélyi Gazdasági Egyesület titkári hivataláról lemondásával, ürt hagyott maga után és, hogy visszalépése érzékeny veszteség.

Midőn a Gazdasági Egyesület, a megürült titkári állás végleges betöltéséig, a helyettesítést akkép intézte, hogy a titkári és szerkesztői teendőket megosztotta s midőn az „Erdélyi Gazda“ ideiglenes szerkesztésével megbizott: bármennyire főlemelő reám nézve e kitüntetés, aggódva fogadtam el, ha vajjon, a csak rövid ideig tartó helyettesítés alatt is, képes leszek-e megfelelni annak a feladatnak, a mely, a vezérszerepre hivatott Erdélyi Gazdasági Egyesület szakközlönyére vár; vajjon képes leszek-e tovább haladni azon az uton, melyet érdemes elődöm kijelölt? S midőn a gazdasági szakirodalom terén szerzett érdem jogzime nélkül, mégis, engedve a felszólításnak, a szerkesztési teendőket ideiglenesen elvállaltam: csupán azon biztatás alapján tettem, hogy kipróbált szakerők szives támogatásában fogok részesülni és abban a reményben, hogy a netaláni fogyatékosságokért kegyes elnézésre számithatok. **Az ideigl. szerkesztő.**

A gazdasági egyletek jövője.

I.

Tisztelt Szerkesztő barátom!

Szives felszólításodnak, hogy igénytelen munkássággal gyarapítsam az „Erdélyi Gazda“ tartalmát, annál nagyobb készséggel felelek meg, mivel ugy korábban szerzett külföldi tapasztalataim, valamint más irányu közgazdasági tanulmányaim közben az egyesületi erő csodás alkotásait bámulva a gazdaság terén, önkénytelenül bizonyos eszményt alkottam magamnak egy idealis, mert nálunk csak ezután létrejövendő gazdasági egylet feladatairól. Engedd meg tehát, hogy a mennyire pár czikk kerete engedi, főként egy gazdasági egylet működésében bemutassam, hogy külföldön mi van és elmondhassam, hogy hazai viszonyainkhoz alkalmazva mi lehetne?

Nem akarnak e sorok vádaskodásul szolgálni az „Erdélyi gazdasági egylet“ ellen. A ki ösmeri ez egylet multját s eddig felmutatott sikereit, csak őszinte elösmeréssel adózhatik az egylet önzetlenül fáradozó munkásainak s ha felemlitem, hogy a példaképen kiválasztott gazdasági egyletnek ez idő szerint tizenöt tagja van, ezzel azt is megmondottam, hogy nagy feladatok megoldásához minde- nek felett nagy gazdaközönség szükséges, mely a magasabb czélokot átérti s az erőegyesítésből reá háramló haszonnal tud számot vetni. A tanuság is tehát első sorban a gazdaközönseget illeti. Már pedig az okulás manapság kikerülhetetlen életfeltétel. A közlekedési eszközök bámulatos fejlettsége egyetlen nagy piaczczá alakította a müvelt világot, a hol az ideges nagy versenyben tudás és egyesített erő ül diadalt. És ez épen ugy áll olyan országokra is, hol nagy arányu külterjes gazdaságot folytatnak, mint például Amerikában, a hol nem tartja feleslegesnek a „Commissioner of agriculture“ évenként 2 millió 2 százezer csomag mustra-magot küldeni szét, mint a belterjes gazdálkodás mellett Dániában, a hol a gazdasági egyletek működése az alkalmas gazdasági cselédek elhelyezéséig, közvetítéséig is kiterjed.

Hanem a mit egyleti erő felmutathat, talán legátalmasabb és legbámulatosabb a kis szász királyságban, melynek területe csak egy-negyed részét teszi Erdélynek, de lakossága egy félmillióval több, mint a miénk. E területen és ezen népesség között az egyesületeknek egész raja szoros összeköttetésben alkot egy nagy központi gazdasági egysü- letet, melynek, mint emlitém, 14 ezeret meghaladó tagja van. Ezen központi egysü- letnek részeit alkotják: 97 fiók-gazdasági egysü- let, 3

lőtenyésztési egyesület, egy méhész egyesület 60 fiók-egylettel, 4 baromfi-tenyésztő egyesület. Ezeket kiegészíti egy egyesület, a kenyérnélküli munkások foglalkoztatására, egy nagy mezőgazdasági hitelszövetkezet, egy szövetkezet a mezőgazdasági trágya- és takarmányanyagok közös beszerzésére, különböző szövetkezetek a gazdasági gépek beszerzésére egy központi gépbevásárlási állomással, a baromtenyésztési szövetkezetek 43 tenyészállomással, 18 tejgazdasági szövetkezet, 3 cukorgyár egyesület, 12 Raffeisen-féle kölcsönpénztár, különböző szövetkezetek a gyümölcs-termés közös értékesítésére hasonlóan a közös baromeladásra alakult társulatok, a kölcsönös biztosító egyesületek, több halászati egylet stb.

Elképzelhető, hogy ily meglepően nagy számú egylet, melyek mint a gyökerek szétágaznak a szász királyság legalsóbb rétegeibe s kinyulnak a szomszéd kisebb hercegségekbe is, azután pedig egy hatalmas közös törzset táplálnak: a központi egyesületben, — valószínűleg nem alakult hiában, hanem van abból valamely kézzel fogható, birodalmi márkákban zsebrerakható haszna is a gazdaközönségnek, hogy évenként 85 ezer márkával adózik az egyleti élet fentartására. Pedig ez egyletek igen nagy része német teoriával kezdődik s hosszú út visz oda, a míg az elméletek apró pénzben végződnek, de azért Szászország csodálatos gazdasági fejlettsége minden földgöröngyével az egyleti erőt dicsőíti.

Messze vezetne és iveket foglalna el ezen egyleti élet minden ágazatának ösmertetése, felsorolom azonban a kiemelkedőbb mozzanatokat.

A központi gazdasági egyesület kiterjeszti figyelmét az egész királyság gazdasági életére, évenként számot ad a birtokváltozásokról, a föld értékének változásairól, az uzsora mikénti állásáról, — melyre nézve hathatós szabályokat alkot; — a munkásviszonyokról, a földhittel és előlegegyletek munkásságáról, az összes utak fejlődésének menetéről és ellátást eszközöl ki az utak ügyében a vidéki gazdasági egyletek panaszainak és kéréseinek; közvetíti a vidéki gazdasági egyletek tagjai által bejelentett szükséglethez képest a mesterséges trágyaanyagok, takarmányanyagok, vetőmagvak tömeges beszerzését; egy központi gépvizsgáló állomást tart fen, melynek ajánlatáért az összes bel- és külföldi gépgyárak versenyeznek s a gazdasági gépek közös beszerzésére alakulni szokott kisebb szövetkezetek részére közvetíti a bevásárlást; fentart egy nagyszabású vegyakisérleti állomást, mely például 1888-ban

4547 gazdasági vegyi meghatározást végzett és csak a trágya- és takarmányanyagok vizsgálatából 23 ezer márkát vett be; rendkívül elterjedt gazdasági lapot ad ki; gazdasági-, állat- stb. kiállításokat rendez, felolvasásokat tartat; résztvesz az ugynevezett kerületi állatszembelen, melyek alkalmával 1888-ban 18 ezer 148 márk állami jutalmat, 5,250 márk egyleti díjat osztott ki; segíyezi a vidéken az erőtelenebb gazdasági egyleteket s ezen segíyek között például ilyen tételek foglaltatnak: az andislebeni gazdasági egyletnek 100 márk egy trieurs beszerzésére, a dachwiginek 180 márk a lentermelés előmozdítására, az erfurtinak 180 m. a patkoló kovácsmester javadalmozására, a gentiminek 150 m. a ménestörzskönyv kinyomatására, a merseburginak 120 m. vándortanításra, egy másiknak próbafurásokra a márgarétegben, meg másnak egy Sack-féle eke beszerzésére, a legkitünőbbben mivel földek, a legészszerűbb berendezésű gazdaságok jutalmaira stb. stb. Ezen kívül a központi egylet tevékeny részt vett létrejövetelében s támgyatja a hallei egyetemen a legfelsőbb gazdasági intézetet, melynek a világ minden részeiből vannak hallgatói; a hat fenálló téli és két más gazdasági tanintézetet és most tette meg a lépéseket egy országos háztartási iskola felállítására, a hol a 17 évet meghaladott leányok fognak taníttatni a többek között kertészetre, sajtkészítésre, majorság-tenyésztésre stb.; a téli hónapokban rendez tapasztalati előadásokat alsóbb képzettségű élemedett földműveseknek s támogatólag vesz részt a már fennebb elősorolt fiókegyletek minden működésében.

Ezek pedig, hogy pár mozzanatot megemlitsünk, rendeznek övenként 10—20 állatkiállítást, a mit azonban nem kell valamely nagy apparatussal és diszes helyiségekkel rendezett kiállításoknak tekinteni. Egyszerűen a fenyő erdő szélén a fákhöz vagy czövekekhez erősítik az egy, legfelebb két napra elővezetett állatokat, de azért együtt van az egész vidék az utolsó parasztgazdáig és nagy ünnepe magának a népnek a kiállítás és jutalomosztás. A méhészegyletnek van 60 fiók-egylete, 1755 tagja, a kik 20 ezer méhlik felett rendelkeznek. A halász-egyesületek pár millió különböző nemes faju haltojást költenek ki és mognépesítik apró halakkal a folyókat és tavakat. A gazdasági pénzüntézetek 3—3½ százalékos záloglevelekken adják a kölcsönt s a Raffeisen-féle intézetek gyors, olcsó és tekintélyes előlegekkel látják el a gazdát. Néhol az egyletek közös megállapodással meghatározzák a gazdasági szükségletek bevásárlási és a termény eladási árát s ezt kifüggesztik a községekben. Közös erővel vásárolják be és közösen használják a drá-

gább gazdasági gépeket ; pályadíjakat tűznek ki még a legjobb renben talált trágyatelepre is.

Avagy mit szóljunk a központi egylet kísérleti állomásáról, melynek az egylet pompás palótát emelt, s a gazdasági vegytan világhírdő tanárának Maerkernek áll vezetése alatt. Ez állomás legfőbb törekvése német termő földön a legkitünőbb árpa, répa, burgonya, búza előállítása, s például csak azt említjük meg, hogy korábban az egész szászországi cukoripar megbukott a rosz répa miatt, s folytonos vegykísérletekkel az alkalmas anyag terjesztésével ismét virágzóvá tették ez ipart. Ez intézetbe siet köveivel, a ki meszet akar égetni ; a vízzel a közönséges paraszt is, ha kútat ásott, s tudni akarja, hogy itathatja-e belőle barmait ; ide mindenki a vetőmaggal, mielőtt vetne, ha akár a takarmány mag arankamentességét, akár másféle magvainak csiraképesességét akarja tudni. Innen szereznek ajánlatot a kereskedők, a kik kész örömmel vetik egész üzletüket a kísérleti állomás ellenőrzése alá, s ez váratlanul szed próbákat az üzlethől ; ide siet eladandó terményei siker, vagy keményítő tartalmának meghatározása végett a gazda stb. E mellett magasabb tudományos, de praktikus problémák megoldásán 9 assistensével dolgozik az intézet. Legutóbbi jelentésében például a búzafajok mag- és szalmatermő képessége nyer rendkívül kiterjedt kísérletezések alapján meghatározást, s konstatáltatik, hogy a square head Szászországban legtöbb, azaz holdanként 16.92 mázsa magot, 25.92 mázsa szalmát ad. Ugyanezen idő alatt a búzafajok süthető képessége állíttatott meg, s kitűnt, hogy a bőtermő fajok a legrosszabb anyagot adnak a süteményekhez, s ezen hiányát a búzának semmiféle vegyi szerrel sem lehet pótolni. Hasonlóan tanulságos eredmények tüntek ki a tavaszi és őszi, érett és éretlen búza sajátságaira nézve.

Ime ez történik kün. Engedelmeddel jövőre szólani fogok arról, hogy mit lehetne tenni ide ben.

Dr. Békésy Károly.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1890 martius hó 28-án.

Tartatott egyleti elnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő alelnök, Dr. Szentkirályi Ákos, Vörös Sándor, Filep István, Molnár Sándor jogtanácsos és Gamauf Vilmos egyleti titkár.

53. A múlt havi martius 9-iki jegyzőkönyv felolvastatván — tudásul szolgál és a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Dávid Antal, Jakab László és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársak kéretnek fel.

54. A közgyűlésre beterjesztendő igazgató választmányi jelentés megbirálására és megállapítására, alelnök Báró Bánffy Ernő és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársak kéretnek fel.

55. A kisegítő-pénztár szövetkezet által beterjesztett zársámadás és evvel kapcsolatosan

56. a pénztárvizsgáló bizottság jelentése és költségvetési előirányzata, — a közgyűlésnek előterjesztetni határozottat.

57. Dr. Szaniszló Albert és Bodor László urak az egylet évdíjas tagjai közé belépni óhajtván, — örömmel fogadtattak és kötelezvényeik a pénztárkezelő kisegítőhöz lesznek átteendők.

58. Dr. Szaniszló Albert tudatja, hogy az ideiglenes titkári állást elvállalja, — tudásul szolgál.

59. Bodor László tudatja, hogy a szerkesztői teendőket elfogadja, miről a hatóságot is értesíteni kéri — az értesítés teljesítendő lesz.

60. Dr. Szentkirályi Ákos beható indokolással egy czukorrépa-termelésügyi szakosztály felállítását indítványozza, — az indítvány egyhangulag elfogadtatván, a közgyűléshez tétetik át.

Hitelesítik :

Dávid Antal,

Jakab László,

Dr. Szentkirályi Ákos.

Szabó József,

egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Pályázat.

Az Erdélyi Gazdasági Egyletnél a titkári állás betöltendő lévén, arra ezennel pályázat hirdettetik.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató választmányához intézendő pályázati kérvényben a folyamodónak ki kell mutatnia születési helyét, korát, általános és gazdasági szakképzettségét, nyelvismeretét, az irodai és az ügykezelési szakban való jártasságát, esetleg irodalmi munkásságát s eddigi foglalkozását és működését.

A titkár főbb teendőit képezik, a gazdasági egylet irodai teendőinek ellátása; az egylet lapjának s egyéb kiadványainak szerkesztése; az egyleti közteleknek az igazgató választmány utasítása szerint való felügyelete; a befolyó ügyek előkészítése s előadása; a választmányi és szakosztályi ülési jegyzőkönyvek megszerkesztése; az iroda és a könyvtár leltárának felelős számadása; a szükséges nyilvántartások vezetése. Egyebekrenézve a megválasztandó titkár részletes szolgálati utasítással fog elláttatni.

A titkári állás javadalmazása évi 1200 o. é. forint készpénzfizetés és öt évenként 100 forint potlék négy ciklusig.

A folyamodások f. é. május 30-ig nyújtandók be az egylet igazgató választmányához (Kolozsvárt, belközéputeza gróf Mikó-palota), az állás elfoglalásának idejét, a gazdasági egylet, a megválasztandó titkárral együtt állapítja meg.

A megválasztott titkár egy évi jó próbaszolgálat után állandósításra tarthat igényt.

Kolozsvár, 1890. ápril 5.

Elnöki megbizásból:
a titkári hivatal.

A hasznos madarak védelme.

Ha tekintetbe vesszük ama roppant károkat, melyeket a rovarok okoznak a gyümölcsfák, erdők és a mezőgazdaságban is: lehetetlen közönyösöknek maradnunk a madárvilág iránt, mely a kártékony rovarok pusztításával, oly hasznos szolgálatokat tesz a gazdának.

Számos, tekintélyes szakértő állítja, hogy a kártékony rovaroknak, mondhatni, rendszeres szaporodását, nagyban befolyásolja az a körülmény, hogy a gazdasági cultura emelkedésével, mely a gyepük, bozótok stb. irtását eredményezte: apadott a rovarpusztító madarak mennyisége is, mert nincs biztos menhelyök ellenségeik elől s nincs elegendő, megfelelő hely a fészekrakásra. Midőn tehát elősmert szakemberek, különösen a külföldi sajtóban, naponta sürűbben hangoztatják és sürgetik, hogy gondoskodjunk a hasznos madarak védelméről és mesterséges fészkek által segítsük elő azok szaporodását: más tekintetek mellett, igen fontos, réáli s czélt tartanak szem előtt.

A magyar törvényhozás is gondoskodott a hasznos madarak védelméről, a mennyiben az 1883. évi XX. t.-cz. az éneklő madarak pusztítását (ezek legnagyobb része rovarevő) minden időben tiltja és eltiltotta a madárfészkek elszedését, még a vadászterület birtokosainak is; továbbá rendeletileg eltiltatott az éneklő madaraknak kereskedelmi czélokra való szállítása.

Sajnos azonban, hogy a törvény világos rendelete mellett is, az éneklő madarak nálunk nem részesülnek megfelelő védelemben. A mindennapi tapasztalat elszomorító tanúságot tesz arról, hogy az éneklő madarak fogdosása szabadon foly. A vadászterületek birtokosai bele-

egyezése nélkül, szakadatlanul fogdossák a madarakat s a fennálló tilalom ellenére, nagy mennyiségben szállítatnak külföldre, különösen pedig Csehországba, hol a többek között, az „Ornis“ nevet viselő madár-export-kereskedésnek, számos irányban kiterjesztett üzleti összeköttetései vannak.

A közigazgatási hatóságok, eme lelketlen madárpusztítók üzérkedéseibe csak ritkán, mondhatni kivételesen avatkoznak, hivatalból. Pedig a vadásztörvény 39. §. értelmében, hivatalból beavatkozásnak van helye. Sőt fordult elő eset, midőn a törvény helytelen magyarázata következtében, a hibás, megmenekült a megérdemlett büntetéstől. Egyik másodfoku közigazgatási hatóság felmentette a vádlottat a vád alól, avval az indokolással, hogy a törvény 9. és 10. §-ei csak a vadászatot tiltják éneklő madárra, minden időben, de, hogy tilalmi időn kívül elfogni (!) ne lehetne azokat, arról említés nincs téve.

Előbb említettük, hogy a vadásztörvény (9. §. h. pont) az éneklő madarakra nézve a tilalmat minden időre kiterjesztette. A 15. § határozottan rendeli, hogy a szörmés vagy szárnyas, hasznos vadat, törökkel, hálókkal stb. soha sem szabad elfogni. Világos tehát, hogy ez a tilalom az éneklő madarakra is kiterjed, mert a felsorolt kivételek között azok nincsenek fölemlítve. Képtelenség akként értelmezni a törvényt, hogy csak lőni nem szabad az éneklőmarat, de elfogni igen.

De még abban az esetben is, ha kétes lehet az a kérdés, ha vajjon az éneklő madarakat szabad-e léppel, csapdával stb. elfogni; kétségen kívül áll az, hogy azokhoz senki másnak joga nem lehet, mint a vadászterület, vagy a vadászati jog tulajdonosának s az ő engedélye nélkül, a területen levő, semmiféle vadat senki el nem foghat, vagy másként meg nem szerezhet.

Mínt hogy azonban, a vadásztörvényünk, az éneklő madarakra vonatkozó, különben elég világos rendelkezése, már felsőbb hatóságok részéről is, a törvény szava és szellemével ellenkező módon magyaráztatott, kívánatos, hogy a gazdaságra nézve eme hasznos állatok védelme érdekében a gazdasági egyletek és vadásztársulatok, illetékes helyen, teljes mértékben érvényesítsék befolyásukat.

Szemle.

Hogyan értékesíthetjük legjobban a fölösleges szalmát? Arra nézve, hogy miként értékesíthetjük a gazdaságban megmaradt, fölösleges szalmát, mint mesterséges trágyát, Märker tanár

a következőt ajánlja a heldesheimi gazdasági egyesület lapjában. A szalma-komposzt kevesebbe kerül, mint a közönséges istálló-trágya s mégis, ennél több, humuszképző, szerves anyagot tartalmaz. Bizonyos körülmények között, különösen nedves helyen, előnyös lehet a szalma közvetlen alászántása; de mégis, sokkal tanácsosabb, ha megfelelő erjesztés után, mint komposztot használjuk. Erre nézve a legjobb eljárás, ha, csak bizonyos határig ugyan, de bőven alyazunk. Az erjedés és rothadás gyors előidézésére legalkalmasabb a hígított marhavizellet, továbbá, vízzel fölthígított, korhadó szerves anyagok; állott, romlott víz, különösen a mely cukorgyárból kerül ki, égetett esonthulladék, ammoniak-víz a gázgyárakból sat. Az ekkép átitatott szalma, már egy hét alatt annyira korhad, hogy alászántásra alkalmas.

A répamag vetéséről. E kérdésnél is áll az az általános szabály, hogy inkább sekélyen, mint mélyen. Az elhelyezés mélységét illetőleg nem lehet általános szabályt felállítani, mert, a talaj minőségéhez kell alkalmazkodni a vetésnél, a mint az száraz, vagy nedves, laza, vagy kötött, rögös, vagy porhanyó. A ki eme szabályt nem tartja figyelembe: nem számíthat bő répatermésre. Általában irányadó lehet az a szabály, hogy $2\frac{1}{2}$ centiméternél mélyebben ne vessük a répa-magot Tapasztalat szerint, a sekélyen vetett répa husa nincs annyira kitéve a rothadásnak s egyéb betegségeknek; alakja tökéletesebb, cukortartalomban is gazdagabb. (Gy. M)

A mezőgazdaságra nézve veszedelmes állatok elpusztításáról ír Dr. Hermann Krätzer, lipesei vegyész a „N. Erfendungen und Erfahrungen“ legutóbbi kötetében s a földi bolha kiirtására a következőket ajánlja, olyanok gyanánt, melyek a kísérletek nyomán kitünőknek bizonyultak: 1. A nedves növények 1 rész gipsz, 1 rész guanó és 4 rész fahamuból készített keverékkel behintendők, mely előzetesen ürmö-lében meg lett áztatva. 2. Jó eredménnyel használható földi bolha ellen a következő szer is: 2 rész kávéseprő, 1 rész, a szabadban szétmállott mész és 1 rész fa., vagy kőszén-hamu, mely keverékkel, a még harmatos növények behintendők. 3. Ha a vetemény-mag-ágyokat még ősszel, hamu, korom és konyhasó keverékkel behintjük, ez által nemcsak a földi bolha semmisül meg, hanem a fiatal növények gyarapodása is hathatósan előmozdittatik. 4. Víz, a melyben ürmet áztattunk, szintén hasznos szer a földi bolhák ellen, ha néhány napig a növényeket avval öntözgetjük. 5. Veteményágyokról dohánylével is elűzhetjük e rovarokat, ha dohányt kutvizben főzünk és annak

levével öntözünk; továbbá, hatályos szer a földi bolbák elűzésére, higitott hering-lé, melyet csak a gyökerekre kell önteni. Figyelmezteti ugyanott cikkiró a közönséget, hogy óvakodjanak hirdetés útján beszerezni drága és bizonytalan szereket, mert az általa fennebb ajánlottak teljesen megbízhatók.

Uj gyökér főzeléknem Japánból Neve : *Stachys affinis*. (Tuberifera) E növény jól tenyészik minden laza talajban és nagy mennyiségül, izletes gumót terem. Tenyésztése igen egyszerű : a gumocskákat ápriltől májusig, 3—3 darabonként, 10 cm. mély gödröcskébe, 40—40 cm. távolságra elültetjük ; a további gondozása csak abból áll, hogy lazítjuk a földet és gyomláljuk. A gumók csak késő ősszel érnek meg s ekkor hófehérek. A földből kiszedés után homokba kell elhelyezni eltartás végett. Készítése majdnem akképen történik, mint a burgonyánál, avval a különbséggel, hogy öt percznyi főzés már elegendő. Kitűnő főzelék és besavanyitva is jó. Valószínű, hogy e főzeléknem rövid idő alatt általánosán el fog terjedni. („Dresdn. L. P.“)

A száradófélben levő gyümölcsfák fölelevenítés-módja.

Gyakran megtörténik, hogy a faiskolákból, különösen a külföldiekből megrendelt csemeték, annyira kiszáradva érkeznek megrendelési helyükre, hogy azok felelevenítéséhez nagyon kevés, vagy aiiig lehet valami reményünk. Ha a csemetéket ily állapotban ültetjük el, azáltal csak siettetjük azoknak teljes pusztulását. A csemetéknek az ültetés előtt való vízbe meritése s néhány napig abban tartása, ha azok nincsenek nagyon megszáradva, némelykor segít ugyan, de azt csakis a nagyon likacsos fanemeknél, melyek sok nedvet tartalmaznak, lehet jó sikerrel alkalmazni.

Sokkal czélszerűbb és biztosabban megmenthetjük csemetéinket ily módon : ásunk egy kissé árnyékos helyre a csemeték számához, nagyságához s hosszúságához mért gödröt s abba belerakjuk rendbe, egymás mellé a csomagból kibontott csemetéket s befakarjuk azokat a kiásott földdel gyök végétől ágai hegyőig s aztán befedjük fél lábnyi magasan, apró földdel, úgy, hogy se a gyökerek, se az ágak között üreg ne maradjon ; ekkor mérsékelten megöntözzük az egészet s néhány napig vesztegelni hagyjuk. Ha létezik még valami kevés ruganyosság a csemeték fájának rostjai, nedvesövei s héjjai likacsában : akkor, a

föld mérsékelt nedvessége azokat feléleszti s képessé teszi a földben létező, növényi nedvek magába vételére, mi által azok megdegednek, a gyökerek felelednek, kitágulnak s így a héjj, a maga simaságát, valamint a gyökerek is az ök természetes, tüde színüket és teliségüket vissza nyerik s a nedvforgását tetemesen elősegítik. Ha ez megtörtént, úgy a csemetéket nyirkos, enyhe időben, a gödörből óvatosan kiszedhetjük s rendeltetési helyükre bizvást elültethetjük. —

Vegyes közlemények.

 Lapunkat érdeklő közlemények az „Erdélyi Gazda“ szerkesztőségének czimzendők. (Kolozsvár, Bástya-utcza 9. sz.)

— Gyümölcsfa-csemete árverés. Az erd. gazdasági egyesület igazg. választmányja, f. hó 13-án tartott ülésében elhatározta, hogy a Köztelken megmaradt gyümölcsfa csemetéket, mint eddig, úgy ez évben is, nyilvános árverés útján értékesíti. Az árverés április 16-án délután 4 órakor lesz, a Köztelken.

— Sok diófa kifagyott a két év előtti hideg télen az erdélyi részekben is. Ezért, azt hisszük, szolgálatot teszünk t. olvasóinknak, azzal az értesítéssel, hogy Tiszta Lászlóné Mező-Nagy-Csáni birtokán több ezer darab, mintegy 4—5 éves eladó diófa-csemete van. Darabja 40—50 kr; a megrendelés M.-N.-Csánba, a tulajdonosnőhöz, vagy Sáni László kir. alügyészhez intézendő Kolozsvárra.

— Egy időszerű munkát adott ki a m. orsz. gazdasági egyesület felügyelete alatt álló könyvkiadó vállalat, a szénkéneg alkalmazásáról, a filloxera elleni védekezésnél. Szerzője: Robez Zoltán, Tolnavármegye filloxera-biztosa és a tolnamegyei gazd. egyesület titkára. Robez alaposan ösmerteti a filloxera fejlődését, szaporodását, valamint a szénkéneg alkalmazásának módját, e mellett tárgyalja a szőlő trágyázásának fontos kérdését is. Kívánatos, hogy e munka a szőlőbirtokokok között minél nagyobb körben elterjedjen.

— A savanyu szeszmoslék hatása a tejelő marhákra. Kísérletek hebizonyították, hogy a savanyu szeszmoslék a tejjel való keverésre károsan hat. Ez okból óvakodni kell, hogy a marháknak szánt moslék meg ne savanyodjék, mire első kellék, az edények tisztántartása.

— Mely korban ad legtöbb tejet a tehén? Az erdsdorfi mezőgazdasági iskolában tett kísérlet azt bizonyította be, hogy a tehén 10 éves korában ad legtöbb tejet, azontul csökken a tejmennyiség (P. L. W.)

— A magyarországi dohánytermelés eredménye a múlt évben. 1889-ben Magyarországon 81,058 kat. hold területen termeltek dohányt. Az összes termés 524,117 metermázsa. Átlag egy holdon 546½ klgr. termett. Folyó évre 74,737 hold földre engedélyeztetett a dohánytermelés; ebből a bpesti doh. beváltó felügyelőség területére 24,410 hold; a debreczeni: 25,760; az aradi: 15,487; a szedi: 5953; végül, a tolnaira: 3128 hold esik.

— A szopós borjuk hasmenése ellen a tök szárával tett kísérlet jó eredményre vezetett. A romlatlan tökön levő, félig már száraz indát a portól s egyéb idegen anyagtól megtisztítva, szellős helyen való kiszáritás után, meg kell reszelni, ebből egy theás kanálnyi, tejben főzve, az 1—3 hetős borjunál, az idősebbnél pedig egy evőkanálnyi, a hasmenést megállítja; ha az első adag nem használ: fél napi időközökben többször is lehet adni. („Gy. M.“)¶

— Vizhatlan kerti utak. Igen tartós, vizhatlan utat készíthetünk, ha az utat apró kavicscsal burkoljuk s azt bevonjuk 3 rész durva homok és 1 rész Portland-cementből készített betonnal, mintegy 6 cm. magasan. Az ekkép készített utat gyom sohase lepi el s tartóssága által kifizeti a reá fordított költséget. („Landwirtschaft u. Industrie.“

Kérdések rovata.

1. Van-e valamely egyszerű és biztos mód a földbe helyezett, vagy arra fektetett fenyőfa-gerendáknak a gyors rohadástól megóvására?
2. Hogyan lehet a karókat tartósabbakká tenni?
3. Melyik a leghathatósabb trágya a spárgagyök trágyázására?
4. A használat folytán, vizálló képesség tekintetében megrongált gazdasági ponyvák kijavíthatók s mi módon?
5. A jóltozó tyuknak van-e külső ösmertető jele?

Feleletek rovata.

1. Egy rész kőszén-kátrány, öt rész fekete szurok és egy fél rész finom, szitált hamut forró állapotban jól összevegyítve, ecset segítségével vonjuk be a gerendát azon a helyen, mely a földdel érintkezni fog. A fát előbb a szenesedésig kell hevíteni, szabad tüzen, hogy likacsaiha jobban behatoljon a szurok. Az ekép kezelt gerenda évtizedekig nem korhad el a földben, de a beállításnál ügyelettel kell lenni arra, hogy a szurokfelület sérülést ne szenvedjen.

2. Ha a karó jól kiszáradott, azt a végét, mely a földbe lesz mélyesztve, 30—40 cm. mélyen áztassuk 24 óráig mézsvizben. Ezután szárassuk ki és a mézsvizben beáztatott részt vonjuk be hígított kónsavval. Az ekként kezelt karó kökeménynyé válik a földben s ennél fogva igen terhes lesz. A karók konzerválására ajánlhatjuk még a beáztatást rézgálicz-oldatba (2 rész rézgálicz, 100 rész viz.)

3. A spárgára nézve leghathatósabb trágya az emberi vizellet, melyet hígított állapotban kell használni.

4. 30 rész lúgy parafin, 1 rész sárga viasz, 1 rész földviasz, ¼ rész mák-olaj felolvasztva 200 rész kőszén-benzinben, alkalmas anyag a vászon vizhat-

Ianná tételére, és így, a használat folytán megromlott vászon kijávitására is (Leipz. M. Textil Ind.)

5. Minél setétebb skarlátpiros a tyuk taraja és szakálltaraja, annál jobb tojó. A rossz tojó tyuk taraja halványpiros, sőt füllebenyei szennyes fehérek vagy sárgások. A jó tojó tyuk füllebenyei fehérek.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Iósika Sámuel
Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Szerkesztésért felelős: Bodor László.

Hirdetések.

Eladó

az országos méhészeti egyesület által elfogadott méretű javított
Dzierzon-féle 38 darab hármás méhkaptár,
darabonként — kivételesen leszállított árban — **4 forintjával**
Szamosújvári kir. fegyintézeti igazgatóság.
(2.) (1—2)

Mindennemű mezőgazdasági, szőlőmívelési és borászati gépek.

Borprések, gyümölcsajtók, szőlő- és gyümölcsmalmok } legújabb szerkezetek különböző nagyságban.

Peronospora-készülékek, cséplőgépek, tisztító-malmok, Emelőcsigák, valamint járgányok, tengeri-morzsolók, vetőgépek, ekék stb. stb.

Aszaló-készülékek gyümölcs és főzeléknemekre.

Szecs kavágó-gépek a legnagyobb választékban, a legolcsóbb árakban jeles kivitellel szállítja

HELLER IGNÁCZ, Bécs, Práter-ut. 78. sz.

Árjegyzékek és mindennemű tudósításokat kívánságra gratis és franco. (Díjmentesen.)

Tevékeny közbenjáró kívántatik és jól jutalmaztatik.

(1) Nagyobb árulók alkalmazhatók. (1—20.)

P I A C Z I Á R A K.

A heti vásár			Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Arpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tüzifa	1 kiló marhahús
helye	napja									széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n													
Budapest	aprilis	12	métermázsa	907	—	835	750	830	477	—	—	—	—
Brassó	aprilis	11	hektoliter	690	450	480	460	300	370	180	80	260	40
Deés	aprilis	8	"	860	780	640	—	380	680	460	280	260	28
Fogarás	aprilis	11	"	650	580	450	—	280	350	250	140	200	31
Gyula-Fehérvár	aprilis	12	"	675	625	525	—	350	400	290	190	275	56
Kézdi-Vásárhely	aprilis	10	"	660	—	465	440	200	440	350	90	250	32
Kolozsvár	aprilis	10	métermázsa	880	—	750	—	750	500	360	180	300	38
Maros-Vásárhely	aprilis	10	"	910	770	770	720	720	520	300	200	280	36
Nagy-Szeben	aprilis	11	hektoliter	630	510	470	450	300	380	210	170	350	36
Nagy Várad	aprilis	8	"	626	576	578	384	272	343	280	160	300	44
Sepsi Szt.-György	aprilis	8	"	650	560	470	450	280	400	400	150	150	32
Szász-Régen	aprilis	10	"	720	590	480	475	290	440	330	220	260	32
Torda	aprilis	12	"	650	400	500	450	325	350	300	30	225	32

N. Gámn J. örök. Kolozsv.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 8-ik számához.

**Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlése 1890.
martius hó 30-án.**

Tartatott elnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő és Báró Jósika Gábor alelnökök, Gróf Béli Ákos, Dávid Antal, Ásványi Lajos, Dr. Szaniszló Albert, Ritter Gusztáv, Dr. Szentkirályi Ákos, Tulogdi Soma, Filep István, Jakab László, Szentgyörgyi Lajos, Molnár Sándor jogtanácsos és Gamauf Vilmos, e. titkár.

62. Elnök a következő megnyitó beszédet tartja: (lásd egész terjedelmében az „Erdélyi gazda“ megelőző, 7-ik számában) — Közgyűlés az elnöki megnyitót lelkes éljenzéssel fogadva, az elnöki, illetve választmányi intézkedéseket a pénztárkezelés titkári s szerkesztői helyettesítésre nézve utólagosan elfogadja és jóváhagyja; mire elnök a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Dávid Antal, Jakab László és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársakat kéri fel.

63. Egyesületi titkár: Tisztelt közgyűlés! Erdélyi gazd. egyesületünknek igazgató választmánya a következőkben számol be múlt évi működéséről:

A közgyűlésen kívül 10 választmányi ülést tartottunk, melyeken 207 beadvány lett elintézve; titkári iroda ügyforgalma összesen 2249 darabra ment.

Tisztelt tagtársaink állományáról emlékezve meg: mindenekelőtt a legmélyebb sajnálattal kell tudatnunk, hogy Gróf Haller József, Gál Zsigmond, Dr. Szombathelyi Gusztáv, Szalánczy Lajos, Bideskuthy Antal, alapító, — valamint Lázár Manó és Déésy Sándor évdijas tagok elhunytak.

Ezen szomorú veszteségekkel szemben abban kell keressük vigasztalásunkat, hogy tagsági gyarapodásunk a következő eredményt mutatja:

alapító tagok lettek: Gróf Teleki László Gyula, Gyalui Rosenbeger Bernát, Rucska János, Gróf Béli Ákos, Gróf Haller Jenő, Gróf Teleki Arvéd, Ugron Zoltán és Gróf Nemes János urak;

évdijas tagokul beállottak, illetve kötelezvényeiket megújították: Báró Kemény Pál, Sikó Kálmán, Thomán János, Horváth Bertalan, Klein Victor, Kerekes Bogdán, Rödiger Rezső, Péchy László, Pap Miklós, Szántó Sándor, Végh Bertalan, Báró Kemény Ödön, Deák Ignác, Dr. Szaniszló Albert és Bodor László urak.

Egyleti köztelkünk a haladás útján van, biztos és jól megválasztott fajokat szolgáltatván ki a közönségnek. A szerződés a jelenlegi kertész: Zonda László urral, kertészeti szakosztályunk indokolt javaslatára, tíz évre lett megkötve, a már elfogadott és helyesnek bizonyult általány-rendszer alapján. A köztelki kezelés, mint a zársmadásból látható, most is hiány nélkül járt; valamint a nagy-utcai szőlő is valamelyes jövedelmet hozott.

Az „Erdélyi gazda“ rovata a költségvetésnél is tetemesebb hozzájárulását vette igénybe pénztárunknak; azonban, tekintettel arra, hogy egyletünk, valamint a méhész-egylet tagjai ugyszólván díjtalanul élvezik és az előfizetési ár is nagyon olcsó, e felülköltést kifogásolni alig lehet.

Kertészeti szakosztályunk az elmúlt évben is ernyedetlenül működött, 30 ülésen intézve el a szakmakörébe tartozó ügyeket. Tevékenységét a köztelki újabb berendezés folytonos ellenőrzésén kívül, gyümölcsészetünknek emelésére irányozta, egyfelől lehetőleg kevés faj termelésének ajánlásával, másfelől, ugyanezeknek külföldre való kivitelének tömeges kiállításával. Ezen exportról ma még számszerű eredményeket bejelenteni ugyan nem lehet, de alapos kilátásunk van, hogy kitűnő gyümölcsünk maholnap a külföldön is kiváló figyelemben és megfelelő értékesítésben fog részesülni.

Ösztöndíjainkra nézve van szerencsénk jelenteni, hogy a „Gróf Mikó Imre emléke“ című jutalmat Tordai György, a Borsalapítvány díját pedig Elekes István, kolos-monostori végző növendékek nyerték el. A nagy-enyedi vinczellér-képezde részére kitűzött ösztöndíjakat jelenleg Járay Lajos és Elekes Károly tanulók élvezik. —

Az elmúlt év működése természetesen kiterjedt a szokás szerinti véleményezésekre, válaszadásokra, melyekkel a t. közgyűlés figyelmét fárasztani ezuttal nem akarjuk.

Volt azonban a múlt évben kérdés, melyben egyletünk határozott állást foglalt! A phylloxera-vész a mint Medgyesen kiütött, azonnal kötelességünknek tartottuk a lehető intézkedéseket megtenni. Egyfelől kirándulást rendeztünk a vész színhelyére, hogy a közönség, a pusztítás mivoltjával megismerkedjék; másfelől hazánk legilletékesebb szakértőitől a további teendőkre nézve véleményt kértünk! A megejtett szemle arról győzte meg a jelenlevőket, hogy a kár nagy és folyton terjed; a kirándulás után megtartott értekezlet nagyon érdekes eszme-

eserét eredményezett, a nélkül azonban, hogy a baj meggyógyítására biztos szert mondhatott volna. E kérdés különben — bátran mondhatjuk — egész Európa tudósait foglalkoztatja és reméljük, hisszük, hogy a sok észlelet és kutatás eredményes is fog lenni.

A másik fontos kérdés, mellyel egyletünk hivatásszerűleg foglalkozott: a cukorrépatermelés ügye volt. Még a múlt évi közgyűlési jelentésünkben volt szerencsénk említeni, hogy egyletünk kötelességének tartotta lehetőleg biztos adatokat szerezni e tárgyban, a mely utánjárás tagadhatatlanul, tetemes késedelemmel járt és többféle megjegyzésekre is szolgáltatott alkalmat. Ezeknek daczára, igazgató választmányunk folyton azon igyekezett, hogy a termelők érdekeit megvédje; annyival is inkább, mert a tetemes költséggel eszközölt kísérletek a cukorrépatermelés helyességét, Erdélyre nézve is kétségea kívül belcezték. E tekintetben legyen szabad azon jelentésre hivatkozni, melet e. titkárunk a február 6-án tartott választmányi ülésre beterjesztett, hol a szakértő; vizsgálatok szerint — a kísérleti és nagybani termelést egybevetve — a cukortartalom 12°/_o-al lett megállapítva.

Egyszersmint nem teheti ig. választmányunk, hogy kifejezést ne adjon azon ténynek, hogy erdélyrészi cukorrépatermelésünk ügyében ezelőtt egy évvel elfoglalt álláspontját, a körülmények helyesnek bizonyították; minélfogva ezentul is a termelés ügyét, hasonló irányban tőle telhetőleg gyámolítani és előmozdítani kötelességének tartja.

Ezzel tiszteletteljes jelentésünket befejezve, kérjük annak szives tudásul vételét, esetleg tárgyalását, — az ig. választmány jelentése helyeslő tudomásul szolgál.

64 Egyletünk 1889-ik évi zárszámadása és költségvetése a tagtárs urak között a jelen alkalommal kiosztatván — felolvasottnak tekintetik.

65. D á v i d A n t a l: Tisztelt közgyűlés! A múlt 1889-ik évi zárszámadás megvizsgálásáról van szerencsénk a következő jelentést tenni.

Mindenekelőtt teljes elismeréssel adózunk a t. Kisegítő Takarékpénztár-Szövetkezet igazgatóságának, hogy pénztárunkat teljes készséggel átvette s a zárszámadást Csermák János ur által, ugyszólván néhány nap alatt, összeállította a rendelkezésre álló adatokból, melyek egy vagy más tekintetben még kiegészítésre várnak.

Egyes rovatainkhoz a következő megjegyzéseket vagyunk bátrak csatolni:

Zárszámadásunk általában véve kedvezően zárul, miután csakis

az „Erdélyi Gazda“ rovatán mutatkozik tullepés, ez azonban indokolva van az által, hogy lapunkat nem csak a mi, de a méhész-egylet tagjai is (csupán az expedicio megtérítésével) dijtalanul kapják és az előfizetési díj is nagyon olcsó. A köztelek a mult évben nem csak deficit nélkül zárult, de közel 150 frt jövedelmet is hozott, a szőlő ellenben mintegy 20 frt felesleget mutat. Az irodalmi szakosztály vállalata, melyről külön jelentésben lesz szó, igen szépen gyarapszik és az előfizetési árhoz képest kellemesnek mondható tiszta haszonnal bír, holott itt, természetesen, az erkölcsi sikert kell első sorban mérlegelni.

A kinyomatott és kiosztott zárszámadásból a vagyonszámoló hiányzik, ezt részint az idő rövidségének, részint a még be nem szerezhett adatok hiányának kérjük tulajdonítani.

Ezek után tisztelettel kérjük néhai dr. Hintz György pénztárnokot, illetőleg utódát, a netáni tévedések kiigazításának fentartásával, az 1889-ik évi zárszámadás terhe alól felmenteni és a Kisegítő-Takarék-Pénztár-Szövetkezet által összeállított zárszámadást tudomásul venni.

Egyidejűleg van szerencsénk a költségvetést is, a folyó évre nézve előterjeszteni, megjegyezvén, hogy a tételek a tényleges bevételek és kiadások alapján vannak felvéve. Az „Erdélyi Gazda“ rovata lett magasabban dotálva, az idej hiánylathoz, 818 frthoz aránylagosan; melyek után tisztelettel kérjük ezen 1890-ik évi költségvetésnek szives megszavazását, — közgyűlés a jelentést tudásul véve, úgy a n. Dr. Hintz feltételes felmentésére vonatkozó intványt, mint a folyó évi költségvetési előirányzatot egyhangulag elfogadja.

Az erdélyi gazdasági egyesület 1889. évi zárszámadása.

Bevétel.

1889.

Kiadás.

	Fő- könyv lap- szám	Egyenként	Összesen		Fő- könyv lap- szám	Egyenként	Összesen
Alaptőke rovatára:	173			Alaptőke rovatára:	173		
Készpénzben		720 —		Értékpapirokban			420 —
Értékpapirokban		1200 —	1920 —	Rendes kamat és évdíj rovat	178	3931 65	
				Köztelek rovatára	167	1246 15	
Rendes kamat és évdíj rovat	178	5138 44		Bors-alapítvány rovatára	154	100 —	
Köztelek rovatára	167	1420 08		Erdélyi Gazda rovatára	174	1265 90	
Bors-alapítvány rovatára	154	98 60		Irodalmi sz. o. rovatára	177	599 18	7142 88
Erdélyi Gazda rovatára	174	447 35					7562 88
Irodalmi sz. o. rovatára	177	568 95	7673 42	Átvétel 1890. évre:			
				Alaptőke ezimen 102,234.69			
Áthozat 1889. évről			102131 93	leltve a készpénzt 1,470.56		100764 13	
			9593 42	Bors-alap n. é. urb. papir		2100 —	
			111725 40	Készpénzben		1298 39	104162 52
			111725 40				111725 40

Kolozsvárt, 1890 márczius hó 24-én. *Kolozsvári kiegészítő takarékpénztár szövetkezet.*
Csermák János, s. k. *Kőváry László*, s. k. *Kozák Ede*, s. k.
 pénztárkezelő.

Ezen zárszámadás teteleit a könyvek és okmányok teteleivel egybevetve, mindenben egyezőknök találtuk.
 Kolozsvárt, 1890 márczius hó 27-én.
Szabó József, s. k. *Tóth Zsigmond*, s. k. *Dávid Antal*, s. k.

Az erdélyi gazdasági egyesület 1889-ik évi rovatos vagyon-kimutatása.

I. Alaptőke.

Tartozik.

Főkönyv 173. lapján.

Követel.

Kiadásokért:					
Al. mag. kötvényekben . . .		420	—		
Atvitel 1890. évre:					
Fekvő birtokban	8181		50		
Kölcsönre adott tőke	1050		—		
Alapítv. m kötvényekben	11178		25		
Urbéri papirokban	2310		—		
Magyar aranyjár. kötvényekben:					
Készletben 28,029.—					
Bankban 10,000.—	38029		—		
Magyar papírárad. kölcsön	400		—		
Gf. Bethlen László alapítványa:					
Magyar papírj. 12,700.—					
Aranyjáradék 19,471.—	32171		—		
Takarakpénztári elhelyezmény:					
a kolozsvári takarékpenz-					
tárnál a 4413. sz. köny-					
veeskén	7444		38		
Készpénz követelmény pénztártól:					
Áthozat 750.56					
A folyó évről 720.—	1470		56	102234	69
				102654	69
Bevételekért:					
Készpénzben:					
Gyalui Rosenberger Bernát-					
tól al. tőke	100		—		
Gr. Teleky L. Gyulától al. t.	100		—		
Gr. Bánffy Bélától al. tőke .	420		—		
Gr. Teleky Árvédától al. tőke	100		—	720	—
Értékpapirokban:					
Barcsay Domokostól mag. köt.	100		—		
Gr. Bethlen Bálinttól	100		—		
Br. Bánffy Ernőtől	100		—		
Br. Jósika Gábortól	100		—		
Miksa Imrétől	100		—		
Szacsvey Sándortól	100		—		
Macskásy Páltól	100		—		
Rucska Jánostól	100		—		
Ifj. Lészay Ferencztől	100		—		
Gr. Béldy Ákostól	100		—		
Gr. Haller Jenőtől	100		—		
Ugron Zoltántól	100		—	1200	—
				1920	—
Áthozat 1888. évről:				100734	69
				102654	69

II. Rendes kamat és évdij rovata.

Főkönyv 178. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Kiadásokért:					Bevételekért:				
Hivatalnokok fizet. rovatára . . .	163	1680	—		Alap. kamat czimen	824	53		
Szállás és szolgál. fiz. „	168	586	75		Takarékpénzt. elhely. kamat	372	96		
Nyomda, könyv és folyóirat rov.	161	395	13		Értékpapírok kamat cz.	3533	18		
Posta és szállítás rovatára	148	46	23	2708 11	Évdijakból	330	—		
Ösztöndíjak		325	—		Késedelmi kamat	77	77	5138	44
Bankba kamat		127	19						
Ügyvédi átalány		100	—						
Utazási költségek		36	24						
Adó		33	60						
Vegyesek		601	51	1223 54					
Többlet bevétel				1206 79					
				5138 44				5138	44

III. Köztelek.

Főkönyv 167. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Kiadásokért:				Bevételekért:			
Kertész fizetése	240.—			Köztelki jöved. tavaszi	746 19		
" százaléka	58.45	298 45		őszi	395 39	1141	58
Vinczellér fizetése	180.—			Szőlő jövedelme		278	50
" laktérére	40.—	220 —					
Szőlőkarók		31 50					
Vegyesek		472 48					
Szakmány munka		223 72	1246	15			
Többlet bevétel			173	93			
			1420	08		1420	08

IV. Borsalapítvány.

Főkönyv 154. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Kiadott ösztöndijért Elekes Ist.		100	—	Áthozatalért n. é. urb. papirban		2100	—
Átvitelért n. é. urb. papirban.		2100	—	1889-iki szelv. javad.	98 60		
				Pénztártól kiegészítésü	1 40	100	—
		2200	—			2200	—

V. Erdélyi Gazda rovata.

Főkönyv 174. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Kiadásokért:				Bevételekért:			
Szerkesztői tiszteletdíj	400			Előfizetésekből	274	45	
Nyomda és expedíció	846	20		Hirdetésekből	29	80	
Hirdetési bélyegdíj	19	70	1265 90	Méhész-egylettől	143	10	447 35
				Hiánylat			818 55
			1265 90				1265 90

VI. Szőlészeti pályadíj-alap.

Főkönyv 176. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Átvitel 6050. sz. kolozsvári ta- karékpénztár könyvére	120	64		Áthozva 6050 sz. kolozsvári ta- karékpénztári könyven	114	87	
				1889-ben tőkésített kamat	5	77	120 64
			120 64				120 64

VII. Irodalmi szakosztály.

Főkönyv 177. lapján.

Tartozik.

1889.

Követel.

Munkatárs-díj	225	—			Át hozat 1888. évről	262	27
Nyomda	319	70			Előfizetésekből	568	95
Posta és vegyesek	54	48	599	18			
Maradvány köv. pénztártól			232	04			
			831	22		831	22

Kolozsvárt, 1890 martius hó 24-én.

Kolozsvári kiegészítő takarékpénztár szövetkezet.

Csermák János, s. k.
pénztárkezelő.

Kőváry, s. k.

Kozák Ede, s. k.

Igazoljuk, mint a pénztárvizsgáló bizottság tagjai:

Kolozsvárt, 1890 martius hó 27-én.

Szabó József, s. k.

Tóth Zsigmond, s. k.

Dávid Antal, s. k.

Az erdélyi gazdasági egyleti pénztár értékállománya 1889 december 31-iki zárlat szerint.
 Számbavéetett az 1890 martius 27-én tartott pénztárvizsgálat alkalmával.

I. Értékpapírok.				
Aelnök Szabó József ellenzárólása mellett a treszorba elhelyezve:				
Magyar aranyjáradék kötvényekben névleges értékben			57500	—
Magyar papírjáradék			13100	—
Erdélyi földtehermentesítési kötvényekben névl. "				
	Egyleti alaptőke p. p. n. é. 2200 frt.	2310	—	
	Borsalapítvány " " 2000 "	2100	—	4410
	Értékpapírok értéke összesen .			75010
II. Takarékpénztári elhelyezmény.				
4413 sz. könyvecskén a kolozsvári takarékpénztárba elhelyezve			7444	38
III. Szőlészeti pályadi-alap.				
6050 sz. könyvecskén a kolozsvári takarékpénztárba elhelyezve			120	64
IV. Készpénz. 1890 január 1-től martius 27-ig.				
Bevétel áthozatal 1889 december 31-ről		1298	39	
folyó évi bevétel január 1-től martius 27-ig		2078	76	3377
Kiadás 1—44 tételig				2140
				09
	Ennek levonása után nyilvánuló pénztár-maradvány .			1237
				06

Kolozsvárt, 1890 martius hó 27-én.

Kolozsvári kiegészítő takarékpénztár szövetkezet.

Csermák János, s. k.
pénztárkezelő.

Köváry, s. k.

Kozák Ede, s. k.

Igazoljuk mint a pénztárvizsgáló bizottság tagjai:

Kolozsvárt, 1890 martius hó 27-én.

Szabó József, s. k.

Tóth Zsigmond, s. k.

Dávid Antal, s. k.

Költségvetés az 1890-iki egyleti évre.

Az alábbi költségvetést a mult évi zárszámadás megvizsgálására kiküldött bizottság részint a tényleges állapotok, részint a külön határozatok alapján a következőleg állította össze:

I. Fedezet.

1. B. Bánffy Ádám 1050 frtos legatuma után 6 ^o / _o kamat, a hátralékkal együtt	252	frt.
2. Értékpapírok kamatai	3525	„
3. Takarékpénztári elhelyezmény 7400 frt után	370	„
4. Alapítványi kamatokból	436	„
5. Évdijakból	300	„
Összesen	<u>4883</u>	frt.

II. Szükséglet.

1. Tisztviselők fizetésére	1880	frt.
2. Szállásbér, fűtés, világítás	450	„
3. Irodaszolga fizetése	138	„
4. Adó	100	„
5. Posta és szállítás	100	„
6. Irodai szerek	50	„
7. Szaklapok és könyvekre	150	„
8. Nyomtatványokra	200	„
9. Köztelek és szőlő fenntartására	300	„
10. Erdélyi gazda fenntartására	800	„
11. Ösztöndijakra	400	„
12. Kiállítási kölcsön kamatja	150	„
13. Utazások, vegyesek és előre nem látottakra	165	„
Összesen	<u>4883</u>	frt.

Kolozsvárt, 1890 martius 27-én.

Szabó József, s. k.

Tóth Zsigmond, s. k.

Dávid Antal, s. k.

66. Elnök tudatja, hogy az állatkiállítási szakosztály szabályszerű jelentését be nem adhatta, miután az elnökök hosszas és indokolt távolléte miatt, gyűlés sem volt tartható, — tudomásul szolgál.

67. Elnök felkérésére Dr. Szentkirályi Ákos az irodalmi szakosztálynak a választmányhoz intézett következő jelentését adja elő:

Tisztelt igazgató-választmány! Az irodalmi szakosztálynak az utolsó közgyűlés óta való működéséről a következőket van szerencsénk a közgyűlés elé terjesztés céljából tisztelettel jelenteni.

A szakosztály munkásságát egyedül a könyvkiadó vállalat fejlesztése és felvirágoztatása vette igénybe. Igyekezett ugyan az utolsó közgyűlés által reá bízott felolvasások ügyében is eredményre jutni, de siker nélkül; annyit azonban mégis elért, hogy kiváló szakembertől biztos ígéretet nyert arra, miszerint a folyó év őszén felolvasást fognak tartani, a mire főleg a küszöbön álló bécsi gazd. kiállítás fog sok anyagot szolgáltatni.

Könyvkiadó vállalatunk I. évfolyama teljesen lebonyolított és a kinyomatott 4000 füzetből ma csupán 3 drb felett rendelkezünk. Pénzbeli eredménye ezen évfolyamnak, a csak nem régen eszközöltetett végelszámolás szerint:

Bevétel	598 frt 20 kr.
Kiadás	366 frt 59 kr.
Tiszta haszon	231 frt 61 kr.

A II. évfolyam eredményéről a következő részletes adatok adnak felvilágosítást:

A 4000 füzetből ment

Előfizetőknek	2990 drb.
Könyvkereskedőknek	829 drb.
Egyenként eladatott	30 drb.
Lapoknak, tisztelet-példány stb.	95 drb.
Összeg	3944 drb.
Készletben van	56 drb.
Összesen	4000 drb.

Tekintve azt, hogy az I. évfolyam 4000 füzetéből 2264 drb ment előfizetőknek, a II. évfolyamból pedig 726 darabbal több, kitűnik, hogy a közönség most már jobban pártolja vállalatunkat.

Pénzbeli oldala a II-ik évfolyamnak még nincs teljesen lebonyolítva, azon okból, mivel a könyvkereskedő csak május hóban -- részben

jövő év május havában — számolhat el az átvett füzetekről. Az eddigi eredmény a következő:

Bevétel:

Előfizetésekből	552 frt — kr.
Egyes füzetekből	7 frt 50 kr.
Összeg	<u>559 frt 50 kr.</u>

Kiadás:

Nyomdai költség	248 frt 30 kr.
Írói díj	215 frt 40 kr.
Posta-költség stb.	60 frt 45 kr.
Összeg	<u>524 frt 35 kr.</u>

Tiszta haszonul mutatkozik tehát már eddig is, 35 frt 36 kr., a mihez a könyvárústól és a készletben levő füzetekből 1—2 év multával biztosan számíthatunk 125 frtra s így a II. évfolyam tiszta haszna körülbelől 160 forint leend; az I. és II. évfolyamé tehát körülbelől 392 frt. Megjegyzendőnek tartjuk itt azt, hogy a II évfolyam 105 frttal költött többet írói díjakra, mint az I. évfolyam*), a mi az összehasonlításban az előbbeninek javára irandó a pénzbeli eredményt tekintve.

Eunél sokkal örvendetesebb körülmény azonban az, hogy a vállalat ime csakugyan életképesnek bizonyult és hogy rövid két év alatt majdnem 8000 darab hasznos tudnivalókat tartalmazó füzetet sikerült abban a körben elhelyezni, mely erre legalkalmasabbnak vélelmeztetett.

De megjegyzendő az is, hogy ily eredmény csak a szakosztály fáradhatlan buzgalmának köszönhető és annak, hogy a szerkesztés és irodai kezelés nem csekély munkája, költségbe nem került.

Végezetül tisztelettel tudatjuk, hogy az eddigi eredmények a III. évfolyam megindítására ösztönözteti a szakosztályt. Ezen évfolyam füzetei lesznek:

„A gazda, mint építő mester“, írja: Damonkos Kálmán gazd. tanintézeti igazgató.

„A kukoricza termelés“, írja: Ruisz Gyula ménes uradalmi intéző.

„A házi kert“, írja: Ritter Gusztáv gazd tanintézeti főkertész.

„A gazdát érdeklő néhány hasznos és káros állatról“, írja: dr. Szaniszló Albert gazd. tanintézeti tanár.

*) Melynek két füzetéért nem kellett írói díjat fizetni, minthogy a szerzők a vállalat javára erről lemondottak.

A III-ik évfolyam füzeteit a fokozódó kereslet okából már 1500 példányban fogjuk nyomtatni, hogy így, annál nagyobb körben terjedhessenek el.

Ezek után tisztelettel kérjük a t. választmányt, sziveskedjék eme jelentésünket a vállalatot eddig is hathatósan pártfogoló m. kir. földmívelési miniszterium tudomására hozni, a jövőre is kérve gyámolítását, — közgyűlés az örvendetes jelentést nagy tetszéssel fogadja, a maga részéről is helyesli, hogy a III-ik évfolyam 1500 példányban nyomassék és a nmlgu miniszterium támogatása külön feliratban kikéressék.

68 Dr. Szentkirályi Ákos beható megokolással czukorrépatermelésügyi szakosztály felállítását indítványozza, a melybe az egyleten kívüli tagok is bevonhatók legyenek — közgyűlés az üdvös indítványt egyhangu helyesléssel fogadva, felkéri az igazgatóválasztmányt, hogy a czukorrépatermelési szakosztályt a maga kebelében mielőbb életbehívni sziveskedjék.

69. Több tárgy nem lévén — elnök megköszönve a jelenvoltak kitartó figyelmét, az ülést bezárja.

Hitelesítik :
Dávid Antal,
Jakab László,
Dr. Szentkirályi Ákos.

Szabó József,
egyleti elnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.